

МЕТОДЪТ МОНТЕСОРИ

„... И ТАКА НИЕ ОТКРИХМЕ, ЧЕ ОБРАЗОВАНИЕТО НЕ Е НЕЩО, КОЕТО ПРАВИ УЧИТЕЛЯТ, А ТОВА Е ПРИРОДЕН ПРОЦЕС, КОЙТО СЕ РАЗВИВА СПОНТАННО В ЧОВЕШКОТО СЪЩЕСТВО. НЕ СЕ ПРИДОБИВА ЧРЕЗ СЛУШАНЕ НА ДУМИ, А ПОСРЕДСТВОМ ПРЕЖИВЯВАНИЯТА НА ДЕТЕТО В НЕГОВАТА СРЕДА. ЗАДАЧАТА НА УЧИТЕЛЯ Е НЕ ДА ГОВОРИ, А ДА ПОДГОТВИ И ПРИГОТВИ ПОРЕДИЦА ОТ МОТИВИРАЩИ ДЕТЕТО ДЕЙНОСТИ СВЪРЗАНИ С КУЛТУРАТА В СПЕЦИАЛНА СРЕДА, СЪЗДАДЕНА ЗА ДЕЦАТА.”

– Д-Р МАРИЯ МОНТЕСОРИ

M

Методът Монтесори е толкова забележителен и впечатляващ, колкото и създателката му д-р Мария Монтесори (1870-1952г), доктор по медицина, учен, психолог, антрополог, брилянтен педагог, хуманист и философ. Тя е първата жена в Италия, приета в университет въобще. Завършва медицина в университета в Рим с отличие през 1896 година. Известно време в столицата на Италия работи в психиатричната клиника, където забелязва, че децата там не са психично болни, а проблемите им произтичат по-скоро от това, че не се обръща внимание на техните интелектуални потребности, тъй като са затворени заедно с психично болни възрастни. Д-р Монтесори урежда децата да бъдат преместени в клиниката, където в

продължение на две години се занимава с обучението им. Използва методи и материали, взаймствани от други учени, но разработва и свои собствени. Скоро децата, които до преди това са били апатични и неконтактни към околния свят, стават жизнерадостни, дружелюбни и жадни за знания. Дори успяват да се справят еднакво добре на изпита за първи клас с децата, които не са имали техните проблеми. Смайващите резултати карат д-р Монтесори да си зададе въпроса: „Какво би направила подобна методика за обикновените деца?“. Методът Монтесори започва да се развива в първия Дом на децата (Casa dei bambini) в Рим през 1907 година. Там имало около 50 деца на възраст по-малка от училищната. Родителите им по цял ден били на работа, заради което децата били оставяни на произвола на съдбата. Първоначално самата Монтесори не предполагала какви ще са резултатите от методиката, тъй като децата сами избирали материали според нуждите си, имали свобода и знание как да бъдат независими и да се грижат за себе си. И скоро се преобразили. Станали любезни, ученолюбиви, чисти и подредени, без да е нужно някой да ги насочва към подобно поведение или да им нарежда каквото и да било. „Блъскахме си главата над това дълго време. Едва след

повтарящи се експерименти, стигнахме до извода, че със сигурност децата са дарени с възможността да „попиват“ култура. Ако това е вярно, после се замислихме, ако културата може да се придобива без усилие, нека осигурим на децата и други елементи на култура. И тогава видяхме как „попиват“ много повече от четене и писане: ботаника, зоология, математика, география, и всичко с еднаква лекота, спонтанно и без да се уморяват. И така ние открихме, че образованието не е нещо, което прави учителят, а това е природен процес, който се развива спонтанно в човешкото същество. Не се придобива чрез слушане на думи, а посредством преживяванията на детето в неговата среда. Задачата на учителя е не да говори, а да подготви и приготви поредица от мотивиращи детето дейности свързани с културата в специална среда, създадена за децата“ – д-р Мария Монтесори.

Тя е три пъти номинирана за Нобелова награда за мир. Била е инспектор по училищата от италианското правителство (1922 г.), създава Американско общество на Монтесори (1914 г.) с президент Александър Греъм Бел, основава Международна асоциация Монтесори в Амстердам (1929 г.), поставя началото на движение Монтесори в Индия (1939 г.)...

>>

СЪЩНОСТ

При метода Монтезори фокусът е върху средата, която е пригодена така че да стимулира интереса на детето и спонтанното му желание да учи. Получило възможност да действа независимо, водено от интересите си, детето участва в собственото си образование и вижда резултатите от своите избори. Става по-уверено, с по-високо самочувствие, щастливо и независимо. Монтезори материалите сами по себе си не са метода Монтезори, а инструментите, които стимулират детето да мисли логично и да открива. Идеята е, че както децата, така и възрастните учат най-добре чрез директно преживяване. Затова и всеки материал е внимателно проектиран да привлича детето в даден етап на развитие и да спомага за научаване на определено понятие или умение.

ЦВЕТНА ГРАДИНА МОНТЕСОРИ

„Идеята за Цветна градина Монтезори се появи, когато синът ми беше на почти 1 година (преди 8 години) и както повечето майки отделях доста време за проучване в интернет относно добрите практики за възпитание и занимание на децата. Така попаднах на

метода Монтезори. Допадна ми философията, научните изследвания, на които е базиран, и това, че е доказал своята ефективност с времето“, разказва Цвета Борисова. След като се запознава с метода тя прекарва следващите две години в прочитане на книгите на д-р Мария Монтезори, в добиването на квалификация като Монтезори педагог и основаването на столичната Цветна градина Монтезори. „Синът ми беше вече на подходяща възраст и стана първия ученик там“. В сравнение с традиционните детски градини Цвета Борисова изброява 10 основни разлики между детските градини, които прилагат традиционните методи на образование, и тези, които следват методиката на д-р Мария Монтезори:

1. Подготвената среда:

Монтезори класната стая е подготвена предварително, съобразно наблюдения върху децата и индивидуалните им потребности. Материалите и заниманията в нея фокусират върху децата. Заниманията при традиционното образование фокусират върху учителя.

2. Активни и пасивни:

Монтезори уроците са направени за манипулиране от децата и чрез работата с тях те

откриват информация за себе си. При традиционните уроци материалът се преподава устно, а децата слушат пасивно, запаметяват или попълват учебни тетрадки.

3. Достатъчно време:

В класната стая децата могат да работят с даден материал колкото дълго желаят. Важен принцип е да не се нарушава концентрацията им, винаги, когато е възможно. В традиционните детски заведения обучението е разделено на модули с определено времетраене.

4. Ролята на учителя:

При метода Монтезори учителят играе ролята на наставник, който насочва и съветва децата индивидуално. Той подкрепя всяко дете по собствения му път на познание и развитие. При традиционния метод всеки урок се показва с определено темпо и по определен начин за всички.

5. Възрастови групи:

При Монтезори метода децата са групирани съобразно периоди на развитие 0-3, 3-6 за детската градина, което създава модел на смесените възрасти и умения, подобен на обществото. При традиционните методи децата са групирани по възраст в рамките на 12 месеца.

6. Учебната програма

при Монтесори може да се адаптира спрямо интересите на децата, докато при традиционните методи, тя е точно определена.

7. В Монтесори **класната стая** детето може да учи със собствено темпо и да напредва според собствените си възможности и интереси. При традиционното образование се очаква всички да учат еднакво бързо.

8. Според Монтесори философията **самочувствието** на детето идва от самото него чрез лично удовлетворение от добре и постижения. Не се използват награди и наказания. В традиционните класни стаи се смята, че самочувствието се получава на база на външни оценки, награди, похвали.

9. Програмата

по Монтесори метода е направена така, че да привлича децата и да удовле-

творява техния вроден глад за знания. Тук децата се научават да обичат да научават. В традиционната програма са заложили стандартизирани образователни изисквания, които трябва да се покрият. Децата обикновено учат, защото трябва.

10. Д-р Монтесори основава **метода** си на базата на дългогодишните си изследвания за това как децата се учат. Традиционните подходи обикновено прилагат към деца начина, по който възрастните учат.

>>

ВЪЗПИТАНИЕТО

Цвета Борисова разяснява, че за да има спокойна атмосфера, съсредоточеност и възможност за получаване на нови знания, е важно да се спазват определени правила, които са справедливи и се отнасят за всички. Изтъква, че според Монтесори теорията има три нива на послушание, като при третото детето е способно

да избира правилното поведение, дори когато възрастният не е наблизо. Нарича се нормализация. А такова дете обича реда и конструктивните занимания. Самодисциплината му носи радост и удовлетворение. „Нормализацията е предпоставка за развиване на пълния потенциал. Приема се, че лошото поведение е причинено от умствен глад или чувство за неудовле-

твореност, когато детето е възпрепятствано да взаимодейства със средата. Ние в Цветна градина Монтесори спазваме принципите на позитивната дисциплина: например, учим децата на подходящо поведение, като даваме личен пример, използваме конфликтните ситуации - неизменна част от живота, за усвояване на нови умения и учене от грешките.“

ПРОГРАМАТА

Повечето уроци в Цветна градина Монтесори са индивидуални или на малки групи, за да може да се следват интересите на всяко дете. Обучението започва с реалното и конкретното и преминава към абстрактното, като е разделено в пет основни области. Така всяко дете може да напредва различно бързо във всяка от тях. Петте основни области са:

Практически живот: Целта на упражненията по Практически живот е да помогнат на детето да получи контрол и координация на собствените си движения, да му помогнат да спечели независимост и да се адаптира към обществото.

Сетивност: Дейностите в тази област, позволяват на детето да усъвършенства всяко едно от сетивата си чрез цветове, форми, текстури, вкусове, аромати, тежести, звукове и др.

Език: Важен принцип при Монтесори метода е, че писането е преди четенето. Децата отначало започват да осъзнават различните звуци в думата. След това детето изучава езика фонетично, както се чува, докато започнем да го запознаваме с различните правила и изключения, необходими, за да може да чете и пише на български език

Математика: Детето първо се учи да брои от 1 до 10, като осъзнава концепцията, че тези цифри представляват определено количество. Чрез различните материали, децата се учат на събиране, изваждане, умножение и деление и получават разбиране в дълбочина. За разлика от традиционното обучение, чрез Монтесори материалите още в предучилищна възраст можем да стигнем до решаване на задачи от деление на многоцифрени числа с многоцифрен делител и това става напълно естествено и лесно за децата.

Изучават се още: География - континентите и страните, национални флагове, културни особености; Геология – скали и минерали, Зоология – класифициране на животинския свят и др.; Ботаника, Астрономия – слънчева система, планети, съзвездия и др. и още много разнообразни теми от науката, като всичко е базирано на нагледни материали и експерименти и провокира интереса на децата към заобикалящия ги свят. В програмата са включени още музика и изкуство. В програмата на Цветна градина Монтесори има и час по йога, която се провежда по системата на Мишеллин Флак. „При нея, под формата на приказки и игри, освен на йога позите се обръща силно внимание и върху развитието

на сетивата, разпознаване на различни звуци, усещане на различни повърхности, аромати и вкусове. Както и играта на „тишина“ при Монтесори метода, когато децата остават тихи и неподвижни за известно време, служи като релаксация на тялото и ума. Основни ползи от практикуването на йога са - подобряване на концентрацията и паметта, раздвижване и огъвкавяване на мускулите и ставите, балансиране на емоциите, трансформиране на агресията, зареждане с добро настроение, развиване на дихателния капацитет.“

ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Монтесори преподавателите се обучават и сертифицират от различни международни организации. Цвета Борисова изтъква основните характеристики на Монтесори педагога:

- да може да осигури връзката между материалите и децата
- самият той да се учи от грешките си
- да бъде модел за подражание
- да е готов постоянно да се усъвършенства и да учи нови неща
- да вярва и да следва Монтесори метода
- да умее да води децата към тяхната самостоятелност
- да бъде винаги готов да реагира според ситуацията
- да наблюдава децата.